

Plan og udvikling

Simon Simonsen

Telefon: 79966103 / 21792230

scs@vejenkom.dk

Dato: 23.10.09

Fiber til alle i Det Digitale Midtsønderjylland og i Vejen Kommune.

Det er visionen fra 2002, som forventes at blive til virkelighed inden udgangen af 2012. Når man så ser på IT- og Telestyrelsens seneste kort fra 2008 over udbredelsen af fibernet i Danmark, er det allerede nu meget synligt, at kommunernes vision og klare udmeldinger har haft betydning for, at hele vores område snart er forsynet med et fibernet til alle, der ønsker at blive tilsluttet, uanset hvor de bor.

Men hvordan har lokale og regionale projekter kunnet påvirke og fremme udbygningen af fibernet og andre former for bredbåndsnet i nogle områder i Danmark, når nu kommunalfuldmagten bliver fortolket på en måde, så der ikke åbnes mulighed for, at kommuner og amter må etablere bredbåndsnet til virksomheder og private husstande? – Svaret er, at kommunernes visioner og gode argumenter for en samlet udbygning af it-infrastruktur til alle, herunder også de samfundsøkonomiske, har haft gennemslagskraft. De planer og den viden, som er fremkommet via projekterne, har haft stor betydning ikke mindst for elselskabernes beslutninger om langsigtede investeringsplaner.

I Midtsønderjylland startede det hele i år 2000, hvor Nr. Rangstrup, Gram og Rødding Kommune i fællesskab formulerede visionen om "Det Digitale Midtsønderjylland". En analyse havde afdækket, at der var problemer med befolkningens manglende it-færdigheder, samt at it-infrastrukturen var meget mangelfuld i forhold til fremtidens behov. Derfor var der behov for en særlig indsats for at fremme udviklingen i det tyndt befolkede område uden større byer.

På den baggrund blev der udarbejdet projektansøgninger, og vi fik i første omgang i 2001 projektmidler til at etablere et antal it-huse i de tre kommuner, hvor frivillige på foreningsbasis kunne gennemføre kurser og aktiviteter med henblik på at forbedre befolkningens it-færdigheder. Rigtig mange, ikke mindst ældre mennesker, har deltaget i kurser og på den måde fået færdigheder, så de kan anvende en pc og begå sig på nettet, og enkelte it-huse, bl.a. i Rødding, arrangerer stadig kurser for forskellige målgrupper.

I 2002 fik vi igen projektmidler til at lave en forundersøgelse af, hvordan vi kunne få en bedre it-infrastruktur i de tre kommuner, og projektet startede 1. august, hvor Simon Simonsen blev ansat som projektleder. På baggrund af en analyse af de eksisterende bredbåndsteknologier i området på dette tidspunkt: ADSL, FWA og kabel TV, blev konklusionen, at i et område som det midtsønderjyske med mange landdistrikter og store afstande ville det kun være muligt at tilbyde triple-play services til alle, uanset hvor de var bosat, via et fibernet.

På den baggrund besluttede de tre kommuner, at visionen skulle være "fiber til alle". Dermed kunne man understøtte, at alle borgere, uanset hvor de var bosat i kommunerne, kunne få adgang til at deltage i samfundslivet på lige vilkår. Desuden var man over-

bevist om, at et fibernet til alle ville styrke bosætning og erhvervsudvikling, ikke mindst i landdistrikterne.

Samtidig blev der etableret kontakt mellem en række bredbåndsprojekter i Jylland og på Fyn, og vi stiftede foreningen "Vestdansk Netforum". Professor Ole Brun Madsen fra Ålborg Universitet fik sammen med andre erfarne folk fra Nordjysk Netforum afgørende betydning for vore projekter, fordi de kunne tilføre ny viden, for eksempel i form af rapporter fra Sverige, hvor regeringen, i modsætning til den danske regering, havde valgt at spille en meget aktiv rolle i udbygningen af en fremtidssikret it-infrastruktur til alle. I Danmark blev det i stedet regionale projekter bl.a. i Viborg Amt, i Sønderjyllands Amt samt i de midtsønderjyske kommuner, der nu blev katalysatorer for at få sat gang i udbygningen af it-infrastrukturen primært i form af fibernet.

Allerede i begyndelsen af 2003 var vi i dialog med de etablerede teleselskaber, bl.a. TDC, om etablering af et fibernet til alle i Midtsønderjylland. Det havde de ingen interesse i at gå i gang med. Elselskabet i vores område var heller ikke afklarede på det tidspunkt. Der var dog allerede etableret fibernet til styring og overvågning af det overordnede elnet, og samtidig var elselskabet gået i gang med at kabellægge elnettet for at undgå nedbrud som under stormen i december 1999. I juni 2003 meddelte det daværende Sydvest Energi imidlertid, at de nu havde truffet en strategisk beslutning om at involvere sig i udbygning af fibernet. Med inspiration fra kommunerne, - og fra Sverige, - besluttede de at etablere et åbent fibernet til alle deres andelshavere, hvor der på sigt skulle være valgfrihed mellem flere forskellige eksterne indholdsleverandører.

I foråret 2003 besluttede de tre midtsønderjyske kommuner sammen med Vojens Kommune at etablere et fælles it-driftscenter i Vojens. Det viste sig at blive ganske dyrt at leje fiberforbindelser mellem de fire rådhus og driftscenteret, og derfor opstod ideen om, at kommunerne selv skulle etablere en fiberring i området. Med inspiration fra bl.a. Århus Amt og fra Nordjylland blev opgaven sendt i udbud, og i foråret 2004 etablerede Skanska en ringforbindelse på 77 km mellem de fire kommuners rådhus samt en række institutioner, som man kom forbi undervejs. Endvidere blev der etableret en forbindelse fra Vojens til de landsdækkende fibernetværk langs motorvejen ved Hammelev.

Kommunernes fiberring blev etableret med det helt primære formål at sikre en optimal it-drift i de fire kommuner. Samtidig blev der dog i begrænset omfang mulighed for at udleje ledig kapacitet i form af sort fiber til andre operatører. Det gav nye muligheder for, at forskellige operatører kunne etablere hurtige forbindelser til for eksempel virksomheder i det midtsønderjyske område, som dermed fik forbedrede udviklingsmuligheder. På samme tid i foråret 2004 begyndte Sydvest Energi så at etablere fibernet til virksomheder og private, og de tilkendegav over for kommunerne, at de ville tilbyde fibernet til alle i Midtsønderjylland inden udgangen af 2007, hvilket de efterfølgende har gennemført.

I forbindelse med kommunalreformen blev de fire kommuner en del af de nye Tønder, Haderslev og Vejen Kommuner, og den midtsønderjyske fiberring ejes nu af disse tre kommuner i fællesskab. I den nye Vejen Kommune besluttede vi at bygge endnu en fiberring i sammenhæng med den første ring for at sammenbinde institutioner samt de fire rådhusbygninger i Rødding, Holsted, Brørup og Vejen, der nu anvendes af administrationen i den nye kommune. I forbindelse med etableringen af denne ring blev der lavet aftaler om samgravning, som reducerede kommunens omkostninger, samtidig med at elselskaber og andre aktører fik sat gang i etableringen af deres fibernet. Endvidere tilkendegav Syd Energi og TRE-FOR, at de ville tilbyde fibernet indenfor deres forsyningsområder til alle virksomheder og borgere i Vejen Kommune inden udgangen af 2012, hvilket de nu er i fuld gang med at realisere.

Også i Vejen Kommunes fiberring er der i begrænset omfang indgået aftaler om udleje af sort fiber på markedsvilkår, og det har bl.a. givet lokale antenneforeninger mulighed for at etablere en fælles hovedstation til nedtagning og distribution af digitale TV-signaler. Via fiberringene samt via aftaler med forskellige selskaber er samtlige kommunale insti-

tutioner nu koblet sammen på et fælles internt fibernet. Det giver mulighed både for optimal it-drift og support og for et fælles telefonisystem i Vejen Kommune. Vi anvender fælles administrative systemer både centralt og decentralt i institutionerne, og der er opnået betydelige effektiviseringsgevinster samtidig med, at der er rigelig kapacitet til fortsat udvikling af nye anvendelsesmuligheder. Etableringen af fiberringene har alt i alt været en rigtig god business case for kommunerne.

Undervejs i forløbet har videndeling mellem forskellige interessenter haft stor betydning for udviklingen. Som eksempel kan nævnes de værktøjer til netværksplanlægning, som man har udviklet på Ålborg Universitet. De er blevet afprøvet i flere af de kommunale og amtskommunale projekter, og de anvendes nu af forskellige netværksejere. Også internationalt har Vejen Kommune bidraget til videndeling, idet projektet "Det Digitale Midtsønderjylland" i maj 2007 blev udvalgt som et godt eksempel til EU-kommisionens konference "Bridging the Broadband Gap" i Bruxelles. Siden har vi været inviteret til andre konferencer i Stockholm og Bruxelles, og senest er vi blevet partner i Interreg IVB projektet "Vital Rural Area", hvor der deltager i alt 13 partnere fra landene rundt om Nord-søen.

I Vejen Kommune er fokus nu gradvist flyttet fra etablering til anvendelse af fibernet og andre bredbåndsnet, fordi vi får bedre og bedre dækning med symmetriske højhastighedsforbindelser. Det kniber dog fortsat meget med dækning via de mobile net, fordi mobilsekskaberne ikke ser nogen forretningsmuligheder i at etablere fuld dækning med 3G net i vore landdistrikter. Det medfører blandt andet, at kommunens ældrepleje ikke har mulighed for at få opgraderet deres ca. 900 PDA'er til 3G versioner, fordi dækningen er meget mangelfuld. Det problem kan markedskræfterne næppe løse for os, så måske må vi også på dette felt forsøge at få sat fart i udbygningen på én eller anden måde.

Samlet set er der ingen tvivl om, at kommuners og amters initiativer har medvirket til at sætte gang i udbygningen af bredbåndsnet. Især i Jylland er det synligt, at udbygningen af fibernet er længere fremme end i det øvrige land, og det har allerede nu betydning for bosætning og erhvervsudvikling ikke mindst i landdistrikterne. Vi ser eksempler på, at konsulentvirksomheder nu drives fra en privatadresse på landet, ligesom der ses en tendens til, at flere børnefamilier bosætter sig i landdistrikterne. For mange er det af stor betydning at have mulighed for en hjemmearbejdsplads med en kraftig internetforbindelse til omverden, og for de stadig større landbrugsbedrifter er stor båndbredde helt nødvendig i den daglige drift.

Det er svært at vide, hvordan bredbåndsstatus havde været i Midtsønderjylland, hvis ikke de tre kommuner i år 2000 havde sat initiativer i gang. Samtidig er det interessant at konstatere, at for eksempel i England og Holland er det også i høj grad regionale og lokale initiativer, der sætter gang i etableringen af højhastighedsnet. En del af disse initiativer er baseret på andelstanken eller cooperative organiseringer, hvor grundidéen er fællesskab, hvor man løfter i flok, samt at alle skal have mulighed for at komme med. Det er ganske interessant set i sammenhæng med, at de fleste danske elselskaber også er baseret på andelstanken.

Som en hollandsk kollega bemærkede, så er det vigtigt, at der er nogen som forstyrrer de traditionelle mønstre og på den måde får sat gang i udviklingen. Måske er det meget naturligt, at man på lokalt niveau først ser behovet for udvikling og derfor organiserer sig for at gøre noget ved det. Dermed er det vigtigt, at man også på kommunalt og regionalt niveau har visioner og ind imellem prøver at forstyrre og vise nye veje. Erfaringen fra "Det Digitale Midtsønderjylland" og fra Vejen Kommune må være, at det godt kan nytte at gå foran, også når der er tale om at få sat gang i langsigtede samfundsmæssige investeringer som for eksempel en fremtidssikret it-infrastruktur til alle.

*Simon Simonsen
Projektleder*